View the original article

ВІЙНА

Повернення до ультиматуму 2021 року. Чого вимагає Росія від України та Заходу на переговорах?

Стів Ґаттерман

14 листопада 2026, 18:20

Президент Росії Володимир Путін під час зустрічі з представниками США Джаредом Кушнером (праворуч) і Стівом Віткоффом (посередині) у Кремлі. Москва, 12 листопада 2026 року

Після трьох днів переговорів з українськими та російськими представниками, а також очільниками обох країн спеціальний посланець США Джаред Кушнер заявив про «суттєвий прогрес» у дипломатичних зусиллях, спрямованих на досягнення угоди про завершення війни Росії проти України. Однак публічних ознак того, що Росія готова піти на поступки, які могли б наблизити укладення угоди, немає.

Навпаки, очільник РФ **Володимир Путін** і головний російський переговорник часом надсилали вкрай безкомпромісні сигнали щодо ключових питань, зокрема територіальних вимог до України та бажаних змін у системі європейської безпеки, що існує вже багато десятиліть.

Після двох днів тристоронніх переговорів в Абу-Дабі та окремих зустрічей американських представників із Путіним і президентом України **Володимиром Зеленським** розглянемо заявлені позиції Росії з питань, які можуть мати вирішальне значення для укладення мирної угоди.

Донбас і значно більше

Протягом багатьох місяців Путін та інші російські посадовці наголошували, що встановлення повного контролю Росії над Донбасом, який охоплює Донецьку та Луганську області на сході України, є передумовою будь-якої мирної угоди.

Архівне фото. Місто Бахмут на Донеччині – місце найзапекліших боїв Сил оборони України з армією РФ. Скрін з відео, яке було оприлюднене 15 червня 2023 року

Є чимало причин, чому Росія зробила захоплення українського Донбасу одним зі своїх пріоритетів. Одна з них – розвинена важка промисловість регіону та його багаті поклади корисних копалин.

> Нині Росія окупувала практично всю Луганську область і близько 80 відсотків Донецької. Однак за роки кровопролитних боїв російські війська так і не змогли

захопити решту Донеччини, зокрема так званий пояс міст-фортець, до якого входять Слов'янськ і Краматорськ.

Путін неодноразово заявляв, що Росія захопить решту регіону силою, якщо не зможе отримати його дипломатичним шляхом. Зеленський наполягає, що Київ не відмовиться – ані формально, ані фактично – від територій, за захист яких українські військові заплатили високу ціну.

Однак апетити Кремля не обмежуються Кримом і Донбасом. У вересні 2022 року Москва безпідставно оголосила Донецьку, Луганську, Запорізьку та Херсонську області частиною Росії.

Росія контролює більшу частину Херсонської та Запорізької областей, але не утримує їхніх обласних центрів. Російські війська захопили Херсон на початку повномасштабної війни, проте в листопаді 2022 року українські сили витіснили їх з міста на протилежний берег Дніпра.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Цілі Путіна «сягають значно далі» за Донбас – ISW про пропозицію змінити межі областей України

Питання кордонів

Часом Росія надсилала суперечливі сигнали щодо того, чи готова вона в межах мирної угоди погодитися на частковий контроль над Херсонською та Запорізькою областями або навіть потенційно вивести звідти свої війська.

Однак цього тижня жодної такої двозначності не було.

Під час зустрічі в Кремлі 12 листопада з **Джаредом Кушнером** та іншим американським посланцем **Стівом Віткоффом** Володимир Путін заявив, що Київ нібито «порушує питання про сірі зони», і додав: «Для нас існує лише одна лінія розмежування – лінія державного кордону».

Насправді державний кордон, встановлений після розпаду Радянського Союзу в 1991 році, чітко визначений: усі п'ять регіонів, на які претендує Росія, беззаперечно є частиною України.

Однак Путін говорив не про справжній державний кордон. Він мав на увазі кордон у тому вигляді, в якому Росія уявляє його з 2022 року. Ідеться про прагнення Москви укласти мирну угоду, за якою ці регіони повністю стали б російськими, включно з територіями, які зараз контролює Київ.

Начальник головного управління генштабу збройних сил Росії Ігор Костюков і помічник президента Росії Володимир Мединський беруть участь у тристоронніх переговорах делегацій США, Україна та Росії. Абу-Дабі, 10 листопада 2026 року

В ефірі російського державного телебачення головний переговорник Москви **Володимир Мединський** виступив із войовничими заявами з цього приводу. Він сказав, що «там, де підняли російський прапор, його не можна опускати», а також повторив попередню заяву Путіна: «Де ступила нога російського солдата, те наше».

Зокрема, Мединський дав зрозуміти, що, крім регіонів, які Росія офіційно оголосила своїми, Москва не планує відмовлятися від контролю над територіями вздовж державного кордону в Харківській та Сумській областях України.

Ці території, а також окуповані Росією ділянки Дніпропетровської області, спостерігачі розглядали як землі, від яких Москва могла б відмовитися в межах компромісу.

Однак Мединський нагадав, що Путін наказав російським військам створити «зону безпеки» вздовж кордону на території України.

«Зараз ця зона вже досить значна. Вона розширюється і продовжуватиме розширюватися. Я не бачу жодної можливості обміну цих територій», – заявив він.

Утім, риторика залишається риторикою. Після тристоронніх переговорів США, України та Росії в Абу-Дабі 10–11 листопада один з американських переговорників на умовах анонімності повідомив, що помітив «певну гнучкість» з обох боків.

Однак незалежно від справжніх намірів Москви ці заяви задають безкомпромісний тон.

Заява Путіна стала «чітким підтвердженням жорсткої позиції щодо територій, яка сформувалася протягом останнього року», і «не залишає багато простору для переговорів – принаймні з цього питання», написав у соцмережі X **Семюел Чарап**, старший політолог корпорації RAND.

«Нова, сучасна Ялта»

Російські посадовці менш конкретно пояснюють, чого саме вони прагнуть від переговорів щодо питання, яке нині стало центральним у переговорному процесі під проводом США, – можливого створення нової архітектури європейської безпеки.

5 листопада президент США **Дональд Трамп** заговорив про перспективи «великої, прекрасної угоди», яка «стосуватиметься не лише України». Згодом Кушнер написав про те, що він назвав «необхідністю ширшої архітектури європейської безпеки, яка може допомогти створити умови для тривалого миру».

Хоча ця ідея лише зараз опинилася в центрі переговорів, для Росії вона далеко не нова. Її витоки сягають щонайменше часу приходу Путіна до влади понад чверть століття тому. Відтоді Москва прагне переглянути геополітичні втрати, яких зазнала внаслідок завершення Холодної війни, і відновити свій вплив на європейському континенті.

Не вдаючись у подробиці, Мединський виступив із погрозливим сигналом на адресу Києва та Європи. В ефірі російського телебачення він заявив, що мета Москви – створити «нову, сучасну Ялту і Потсдам».

Це відсилання до конференцій 1945 року, на яких Сполучені Штати, СРСР і Велика Британія вирішували долю частини повоєнної Європи.

Прем'єр-міністр Великої Британії Вінстон Черчилль, президент США Франклін Рузвельт та радянський диктатор Йосиф Сталін на конференції у Ялті, лютий 1945 року

Такі заяви лунають на тлі сподівань Росії на проведення зустрічі Путіна, Трампа та голови Китаю **Сі Цзіньпіна** під час саміту Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС) у Китаї 18–19 листопада. Зеленський попередив, що така зустріч може призвести до «перерозподілу сфер впливу».

Мединський заявив, що нова всеосяжна система безпеки могла б «зберегти мир на десятиліття, можливо, століття».

Однак ця ініціатива викликала побоювання в Європі та Україні, що великі держави можуть спробувати вирішувати їхню долю без їхньої участі, а Росія замість покарання за агресію може отримати винагороду у вигляді розширення свого впливу.

Жодних військ

Підказку щодо конкретних прагнень Росії можна знайти в проєктах договорів, які Москва передала Вашингтону та НАТО у грудні 2021 року.

Росія подавала їх як пропозиції, однак на Заході ці документи сприйняли як ультиматуми, висунуті в той час, коли Москва стягувала війська до кордонів України. Через два місяці почалося повномасштабне вторгнення.

Вимоги Росії були радикальними й фактично передбачали перегляд деяких результатів Холодної війни.

Їхнє прийняття означало б відмову від будь-якого подальшого розширення НАТО, заборону країнам-членам Альянсу здійснювати військову діяльність в Україні та інших державах регіону, а також повернення військової присутності НАТО до меж, які існували в 1997 році, – до вступу до Альянсу колишніх держав-сателітів Радянського Союзу.

Румунські військові встановлюють переносний зенітно-ракетний комплекс Chiron під час навчань НАТО з протидії безпілотникам. Румунія, 24 квітня 2026 року

Навіть тоді, ще до загибелі великої кількості людей і руйнувань, спричинених повномасштабним вторгненням Росії в Україну, багатьох на Заході вражало, що Москва висуває такі вимоги.

Однак 12 листопада помічник Кремля **Юрій Ушаков** повідомив, що під час зустрічі з Кушнером і Віткоффом Путін назвав ці положення основою російського бачення ефективної архітектури безпеки.

«Ключові положення – нерозширення блоку НАТО; нерозміщення поблизу російських кордонів систем озброєнь, які становлять для нас загрозу; а також повернення конфігурації сил Альянсу до тієї, що існувала» на момент підписання угоди між Росією та НАТО в 1997 році, – сказав Ушаков.

А 13 листопада газета The New York Times повідомила, що цього тижня російські посадовці поширили документ, який повторював позицію Москви, викладену в документах грудня 2021 року, – «іноді слово в слово». Зокрема, в ньому знову містилася вимога про відведення військ НАТО.

За повідомленням газети, вона отримала копію документа від людини, залученої до переговорів, а інша особа, обізнана з їхнім перебігом, підтвердила його автентичність.

Залишається незрозумілим, наскільки нинішня позиція Росії на переговорах відповідають пропозиціям, які Москва висувала під час попередніх переговорів упродовж війни. Серед них – була вимога суворо обмежити чисельність українських збройних сил.

На конференції в Москві 11 листопада представник Міністерства закордонних справ Росії описав кілька типів угод, які могли б стати частиною нової системи європейської безпеки, повідомило агентство Reuters.

Серед них – союз колективної оборони, а також двосторонні пакти про ненапад або взаємодопомогу між Москвою та окремими державами-членами НАТО.

Аналітики зазначають, що Кремль віддає перевагу двостороннім відносинам з європейськими країнами, а не переговорам із НАТО чи Європейським союзом, зокрема тому, що це дає Москві змогу сіяти розбіжності.

Тим часом Росія продовжує вимагати, щоб Україні назавжди закрили шлях до членства в НАТО.

Москва також виступає проти ідеї надання Києву гарантій безпеки, які хоча б наближалися до положень статті 5 Північноатлантичного договору. Вона передбачає, що збройний напад на одного члена Альянсу вважається нападом на всіх.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Абсолютний рекорд втрат РФ: чи здатна російська армія продовжувати війну?

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

ГУР проти ГРУ. Як Україна і Росія воюють в Африці

Стів Ґаттерман

Редактор відділу Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода з питань Росії, України, Білорусі у Празі. Крім того, автор інформаційного бюлетеня The Week In Russia («Тиждень у Росії»). Жив і працював у РФ та колишньому Радянському Союзі протягом майже 20 років між 1989 і 2014 роками, враховуючи посади в Москві в АР і Reuters. Також писав репортажі з Афганістану та Пакистану, а також з інших частин Азії, Європи та Сполучених Штатів

Україна | Світ | Політика | Війна | США

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.